

ИСПОД КУКАСТОГ КРСТА

Поводом изложбе „Борба немачких антифашиста 1933—1945.“

Музеја за немачку историју из Берлина (ДР Немачка)

„Против Хитлера, за слободу и мир“ — то је био позив Немачке комунистичке партије, која је још у првим данима рађања једне нове идеологије указивала на опасност која од ње прети и против које се треба борити.

На веома занимљивој, добро конципираној и преко многобројних експоната презентираној изложби, Музеј за немачку историју из Берлина омогућио нам је да упознамо и доживимо, нашој публици мање познат део немачке историје, борбу немачких антифашиста од 1933. до 1945. године.

Приказујући деловање КП Немачке — и прогресивних снага које је она успела да око себе окупи — у светлости општих политичких и привредних кретања у Немачкој и у свету, борба антифашистичких снага у Немачкој, скромна по размерама и броју учесника, постаје веома значајна када се зна да је вођена у земљи где је фашизам, не бирајући средства, знао само за један циљ — доминацију над читавим светом и уништење сваког и свега што му се не покоравало.

Немачки крупни капитал у време тешке економске кризе у свету од 1929. до 1932. године налази свој интерес у припреми новог рата. Он даје пуну подршку Нацистичкој партији, која му служи као инструмент за реализацију његових циљева. Својом политиком реваншизма, демагошким наступима и обећањима, као и методама застрашивања и терора, нацисти успевају да овладају широким масама. У свим тим годинама које су долазиле, међу масама затрованим фашистичком идеологијом, делује Комунистичка партија Немачке, на челу са својим председником Ернстом Телманом. Она позива раднике и антифашисте Немачке да се уједине у борби против фашизма. Међутим, недовољне снаге антифашиста и одбијање лидера Социјалдемократске партије да ступе у јединствени фронт, изазивају расцеп у самој радничкој класи.

Нацисти све више дивљају. Сваки покушај, чак и саму помисао на отпор, гуше најсуровијим методама које је упознала историја. Стварају се концентрациони логори, од којих ће многи по ужасима, терору и комплетној деградацији људске личности, остати као страшна сведочанства најирње странице немачке историје. Ове људске кланице — Бухенвалд, Захзенхаузен, Оранијенбург и многе друге, међу првима су упознали немачки комунисти и антифашисти. Огроман подстрек за чланове КП Немачке, у овој земљи замраченој фашизмом, био је процес Георги Димитрову у Лајпцигу 1935. године. Истовремено, радничка класа читавог света устаје у одбрану Телмана, тражи његово ослобођење, али се фашисти оглушују о све ове манифесте солидарности. Телман је осуђен. Доследни револуционар не престаје са радом чак ни у злогласном Бухенвалду. Његов глас стиже до другова и кроз густе редове бодљикавих жица.

Ухапшене и пале смењују други. Борба не престаје.

Циклуси графика антифашистичког сликара Леа Лангера „Испод кукастог крста“ и „Прети нам рат“ враћају нас у улице којима пролазе на смрт осуђени, упозоравају на ужасе рата.

Успостављена је једна диктатура. Немачка постаје касарна и робијашница. Ужурбано се врше припреме за рат. Водећи немачки идеолози засипају народ антикомунистичком пропагандом и литературом у којој доминира расизам, реваншизам и васпитавање у духу освајачких планова. На ту духовну манипулацију немачким народом, комунисти и антифашисти, иако свирепо прогањани, реагују штампањем и растурањем својих летака и брошура.

После VII конгреса Коминтерне и Бриселске конференције КП Немачке, у Паризу се 1935. године оснива Одбор немачког народног фронта, на челу са књижевником Хајнрихом Маном.

Раме уз раме са осталим радницима и борцима против фашизма, пет хиљада Немаца, бораца Телмановог батаљона, учествује у шпанском грађанском рату.

У земљи где је фашизам помрачио свест људи, где хуманизам и људски односи постају стална непозната, илегална делатност не престаје. Комунистичка партија устаје против фашистичке анексије Аустрије, она излази са апелом „Не дирајте Чехословачку“. Али фашизам, снажно подржаван империјалистичким циљевима немачких капиталиста, незадрживо корача даље.

„Хитлер — то је рат“. Ове речи Телмана постају стварност већ 1. септембра 1939. године. Падају земља за земљом, нестају безбројни животи, фашизам гази све пред собом. Терор јача, али се антифашисти не предају. Организују илегалан рад ћелија, боре се и даље.

Посебно место на изложби дато је борби југословенских партизана, као и фашистичким зверствима у нашој земљи. Међу њима доминирало је стрељање у Крагујевцу, најмасовнији злочин другог светског рата почињен у једном дану. У овом делу, један од експоната који је привлачио пажњу посетилаца била је студиозно обрађена карта логора у Југославији — по врстама и броју.

У току свих ратних година немачки антифашисти не престају да делују, а број оних који их подржавају у сталном је порасту. Преломне године рата, 1943, ствара се Национални комитет „Слободна Немачка“. Он својим Манифестом позива немачки народ да сруши Хитлера и оконча рат. Њему се придружује Савез немачких официра, прогресивне снаге и присталице грађанске патриотске опозиције. Антифашистичке снаге нагло јачају. Фашисти, иако на почетку свога краја, и даље хапсе и убијају ове борце. Само у првој половини 1944. године ухапшено је 310.686 немачких антифашиста.

Ову борбу храбрих људи који су устали у одбрану части своје земље, у одбрану слободе и мира, успела је да преко многобројних експоната, на музеолошки интересантан начин, прикаже ова изложба. Тематски јасно издељена, што је решено помоћу ниша, представљала је успелу комбинацију фотографија и докумената са тродимензионалним експонатима.

Захваљујући великом труду стручњака Музеја за немачку историју на прикупљању тродимензионалних предмета, као и доброј концепцији изложбе и вештом комбиновању фотографија и докумената са предметима, изложба је добила у квалитету и показала да се изложбе и на овакве теме могу приказати на музеолошки, а не само популарно пропагандни начин.

Марија Лукић